

The Survey of Educational Status and Some Related Factors in Students of Paramedical Faculty of Gonabad University of Medical Sciences

Ghasemi Roshanavand F¹, Abtahi Ayuri SH², Atarodi A³, Mohammadzadeh A², Keshtkar Dastni M⁴, Nazemi SH⁵, Basiri Moghadam K^{6*}

1. Master of Research, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

2. Department of Laboratory Sciences, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

3. Department of Basic Sciences, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

4. Department of Medical Physics, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

5. Department of Anesthesiology, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

6. Department of Operating Room, School of Paramedical Sciences, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran

Article Info

Article Type:

Research Article

Article History:

Received: 2021/08/23

Accepted: 2021/12/26

Key words:

Academic Achievement

Academic Failure

Academic Status

Students

*Corresponding author:

Basiri Moghadam K,
Department of Operating Room,
School of Paramedical Sciences,
Gonabad University of Medical
Sciences, Gonabad, Iran
k.basiri@gmu.ac.ir

©2022 Guilan University of
Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: The educational status of students during their studies in universities is very important. Being aware of the shortcomings and factors related to the educational status and recognizing in a timely manner, it is possible to provide solutions to prevent students academic failure. Therefore, this research was conducted to study the relationship between educational status and related factors in paramedical students of Gonabad University of Medical Sciences.

Method: This descriptive- analytical study has been done between 2018 and 2020. The study population included students of the paramedical faculty of Gonabad University of Medical Sciences who had spent at least one semester at Gonabad University of Medical Sciences and were selected by census method. Data collection tool was a questionnaire consisting of two parts: demographic information and Pham and Taylor questionnaires that were used to assess the educational status. Data were analyzed through descriptive statistics (Frequency, mean and standard deviation), Pearson and Spearman- Brown correlation coefficient test, independent t-test and one- way analysis of variance by SPSS.

Results: Of the 330 students who were participated in this research, (43.6%) were male and (56.4%) were female. The results showed that (45.8%) had favorable educational status, (53.6%) had average and (0.6%) had unfavorable educational status. There was a statistically significant relationship between academic achievement with marriage ($p=0.006$) and field of study ($p<0.001$). There was a significant relationship between the father's job and academic achievement ($p=0.008$). The results showed that the academic achievement scores of students with average economic status were lower and the grade point average of the whole class who had unfavorable economic status was also lower. In other words, there was a significant relationship between grade point average and economic status ($p=0.026$).

Conclusion: According to the findings of the present study, the majority of the students had moderate academic status and some factors related to it were marital status, field of study and parent occupation. In order to promoting academic achievement and preventing students' academic failure, programs such as student counseling, identifying and helping students at risk, empowering professors to help students and improving their academic motivation can be done.also Providing training workshops and using lesson planning is suggested.

How to Cite This Article: Ghasemi Roshanavand F, Abtahi Ayuri SH, Atarodi A, Mohammadzadeh A, Keshtkar M, Nazemi SH, Basiri Moghadam K. The Survey of Educational Status and Some Related Factors in Students of Paramedical Faculty of Gonabad University of Medical Sciences. RME. 2022;13 (2):21-28.

بررسی وضعیت تحصیلی و برخی عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی گناباد

فاطمه قاسمی روشناوند^۱، سید حسین ابطی ایوری^۲، علیرضا عطاردی^۳، علیرضا محمدزاده^۴، محمد کشتکار^۴، سید حسین ناظمی^۵،
کوکب بصیری مقدم^{۶*}

۱. کارشناس ارشد پژوهش‌گری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد
۲. گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
۳. گروه علوم پایه، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
۴. گروه فیزیک پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
۵. گروه هوشبری، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
۶. گروه اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۰۵

کلیدواژه‌ها:

وضعیت تحصیلی

افت تحصیلی

پیشرفت تحصیلی

دانشجویان

* نویسنده مسئول:

کوکب بصیری مقدم، گروه اتاق عمل،
دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم
پزشکی گناباد، گناباد، ایران
k.basiri@gmu.ac.ir

مقدمه

مقدمه: وضعیت تحصیلی دانشجویان در طول تحصیل در دانشگاه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با شناخت به موقع و آگاهی از نواقص و عوامل مرتبط با وضعیت تحصیلی می‌توان به ارائه راهکارها جهت پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان پرداخت. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه بین وضعیت تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد انجام شد. **روش:** این مطالعه توصیفی-تحلیلی طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۸ انجام شد. جامعه‌ی پژوهش شامل دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد که حداقل یک ترم تحصیلی را در دانشگاه گذرانده بودند به روش سرشماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش: اطلاعات دموگرافیک و سنجش وضعیت تحصیلی (فام و تیلور) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و از آزمون‌های ضریب همبستگی اسپیرمن براون، t مستقل و آنالیز واریانس یک‌طرفه و از طریق نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

یافته‌ها: از ۳۳۰ نفر دانشجویان مورد مطالعه (۴۳/۶ درصد مرد و ۵۶/۴ درصد زن) بودند. یافته‌های مطالعه نشان داد که ۴۵/۸ درصد از دانشجویان وضعیت تحصیلی مطلوب و ۵۳/۶ درصد متوسط و ۰/۶ درصد نامطلوب دارند. هم‌چنین بین متغیر پیشرفت تحصیلی با تأهل ($p=0/006$) و رشته تحصیلی ($p<0/001$) ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده شد. نتایج نشان داد که بین شغل پدر و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود دارد ($p=0/008$). هم‌چنین نتایج بیانگر آن بود بین معدل کل و وضعیت اقتصادی دانشجویان ارتباط آماری معنی‌داری وجود دارد ($p=0/026$). به عبارت دیگر، نمره پیشرفت تحصیلی دانشجویانی که وضعیت اقتصادی متوسط دارند و نمره معدل کل طبقه‌ای که وضعیت اقتصادی نامطلوب داشتند، پایین‌تر بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر اکثریت دانشجویان وضعیت تحصیلی متوسط داشتند و عوامل مرتبط با آن شامل وضعیت تأهل، رشته تحصیلی و شغل والدین بود. جهت ارتقاء پیشرفت تحصیلی و جلوگیری از افت دانشجویان می‌توان از برنامه‌هایی نظیر مشاوره‌های دانشجویی، شناسایی دانشجویان در معرض خطر و کمک به آن‌ها، توانمندسازی اساتید در جهت نحوه مساعدت به دانشجویان و ارتقای انگیزه تحصیلی آنان، ارائه کارگاه‌های آموزشی، برنامه‌ریزی درسی توصیه نمود.

تبیین اهداف از شیوه‌های آموزشی به‌روز و درست جهت انتقال فرهنگ و توسعه استعدادها و توانایی‌های افراد استفاده شود. دوران دانشجویی دوران مهیج و پرمخاطره می‌باشد که

در هر جامعه‌ای عامل پیشرفت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در گروه تربیت نیروی انسانی کارآمد و ماهر می‌باشد که زیر سایه امر تعلیم، تربیت و پرورش بارور و شکوفا می‌شود. در

تأهل، وضعیت اشتغال، سابقه تحصیلی قبلی، تحصیلات پدر و مادر، وضعیت اقتصادی خانواده، بعد خانوار و هم‌چنین سلامت روانی اشاره شده است (۷، ۶). در برخی تحقیقات عوامل موثر بر وضعیت تحصیلی دانشجویان شامل عوامل فردی و خانوادگی، عوامل اجتماعی-اقتصادی و مسائل و مشکلات آموزشی ذکر شده است (۷). مطالعات متعددی عواملی از قبیل ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان (۸) شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خانواده (۹) مشکلات مالی، زندگی در خوابگاه و دوری از خانواده و ویژگی‌های رشته تحصیلی (۱۰) مبالغ و تجهیزات آموزشی و شیوه تدریس اساتید (۱۱) را با وضعیت تحصیلی و مشروط شدن مرتبط دانسته‌اند. اما تعدادی از مطالعات این عوامل را با پیشرفت تحصیلی مرتبط نمی‌دانند (۱۲).

افت تحصیلی و مشروط شدن دانشجویان در دانشگاه‌ها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا دانشجویان از نظر روحی با مشکل روبرو شده و با مشروط شدن، دچار عقب ماندن و محرومیت از تحصیل می‌شوند. نتایج یک تحقیق در آمریکا بر روی افرادی که اقدام به خودکشی کرده بودند، نشان داد که شایع‌ترین علت خودکشی، شکست در تحصیلات بوده است (۱۲). از آن‌جا که وضعیت تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در موقعیت‌ها و مناطق مختلف ممکن است متفاوت باشد، لذا با توجه به این‌که تاکنون در دانشگاه علوم پزشکی گناباد مطالعه‌ای در خصوص بررسی وضعیت تحصیلی دانشجویان و عوامل مرتبط با آن صورت نگرفته و یکی از اولویت‌های تحقیقاتی آموزشی دانشگاه به‌شمار می‌رود، انجام چنین مطالعه‌ای، ضروری به نظر می‌رسید.

روش‌ها

هدف از این مطالعه توصیفی-تحلیلی تعیین وضعیت تحصیلی و عوامل مرتبط با آن دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ بود. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشکده پیراپزشکی (۳۳۰ نفر) بود. معیار ورود شامل گذراندن حداقل یک ترم تحصیل، اشتغال به تحصیل در زمان مطالعه، عدم سابقه بحران روحی در ۶ ماه گذشته (مانند فوت یکی از عزیزان) و عدم سابقه بیماری روحی روانی بود. معیارهای خروج از مطالعه تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها و دانشجوی مهمان یا انتقالی بود.

این مطالعه با کسب مجوز از کمیته اخلاق با کد (IR.GMU.REC.1398.132) انجام شد. روش نمونه‌گیری به‌صورت سرشماری بود. در این مطالعه، از ۳۵۰ نفر دانشجو

دانشجویان آن را تجربه می‌کنند. آن‌ها با ورود به دانشگاه به دلایل مختلفی نظیر دوری از خانواده، حجم سنگین دروس، مشکلات اقتصادی و نداشتن درآمد، رقابت بین دانشجویان عدم علاقه به رشته و ورود به محیط‌های بزرگ‌تر دچار چالش می‌شوند. جهت بررسی وضعیت تحصیلی آن‌ها دانشگاه‌ها بایستی پایشی مستمر انجام دهند و آن‌ها را مورد ارزیابی قرار دهند تا به موقع مشکلات را رفع نمود (۱).

گران‌بهاترین منبع که هر جامعه‌ای برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد آموزش عالی است. کیفیت این نظام و توجه به شدت و قوت آن متفاوت است یکی از موضوعاتی است که همیشه مورد توجه بوده است. ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی در جهت ارتقای کیفیت آموزشی لازم و ضروری است. وضعیت تحصیلی (افت و پیشرفت) یکی از ارکان اصلی ارزشیابی دانشجو است. با بررسی وضعیت تحصیلی برنامه‌ریزان دانشگاه این امکان را دارند تا بتوانند برای بهبود کارکرد دانشگاه‌ها راهبردهایی پیش‌بینی کنند پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می‌شود اما در افت تحصیلی شامل جنبه‌های مختلف شکست تحصیلی چون عدم حضور یا غیبت مکرر از کلاس درس، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی و یا کیفیت نازل تحصیلات می‌باشد (۱).

مطالعات نشان می‌دهد که حدود ۱۲ درصد دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در طی تحصیل خود و ۱۶/۹ درصد دانشجویان پرستاری حداقل یک ترم را مشروط شده که موجب مشکلات روحی می‌شود و آنان را در معرض خطر محرومیت از تحصیل قرار می‌دهد (۳، ۲). مطالعه دیگری در آمریکا نشان داد که ۱۲/۶ درصد دانشجویان پزشکی یک دانشگاه دچار افت تحصیلی بوده‌اند (۴).

مولفه‌های مهم وضعیت تحصیلی هم جنبه شناختی و هم جنبه عاطفی و روانی-حرکتی دارند (۵). در این میان مولفه‌های جمعیت شناختی و تحصیلی از عوامل تعیین‌کننده وضعیت تحصیلی و همواره محور توجه و دغدغه ذهن مدیران آموزشی بوده است. عوامل متعددی با وضعیت تحصیلی ارتباط دارند که یکی از آن‌ها عوامل تحصیلی و جمعیت شناختی دانشجویان می‌باشد. شناخت این عوامل و بررسی رابطه آن‌ها با وضعیت تحصیلی دانشجویان می‌تواند یکی از گام‌های مثبت در ارتقای وضعیت تحصیلی دانشجویان باشد. در نتایج تحقیقات انجام‌شده در زمینه وضعیت تحصیلی به رابطه بین روند تحصیلی با بسیاری از متغیرها از جمله سن، وضعیت

معدل کل با نمره پیشرفت تحصیلی از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. در مطالعه حاضر سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از مجموع ۳۳۰ نفر دانشجوی میانگین و انحراف معیار سنی واحدهای پژوهش $20/29 \pm 1/43$ بود. نتایج نشان داد که ۳۰/۶ درصد دانشجویان (۱۰۱ نفر) در رشته تکنولوژی اتاق عمل، ۲۹/۴ درصد (۹۷ نفر) در رشته علوم آزمایشگاهی، ۲۰/۹ درصد (۶۹ نفر) در رشته هوشبری و ۱۹/۱ درصد (۶۳ نفر) در رشته تکنولوژی پرستاری مشغول به تحصیل بودند. سابقه مشروطی ۳۱۸ دانشجو ۹۶/۴ درصد (۳۱۸ نفر) مشروط نشده و ۱۲ دانشجو ۳/۶ درصد سابقه مشروطی داشتند. که از این تعداد ۷ دانشجو ۵۸/۳ درصد در رشته علوم آزمایشگاهی، ۳ دانشجو ۲۵ درصد در رشته تکنولوژی اتاق عمل، ۱ دانشجو ۸/۳۵ درصد در رشته هوشبری مشروط شده بودند. میانگین و انحراف معیار نمره پیشرفت تحصیلی دانشجویان $158/78 \pm 28/34$ با حداقل نمره ۴۹ و حداکثر نمره ۲۳۷ بود. در این مطالعه ۱۷۷ دانشجو (۵۳/۶ درصد) پیشرفت تحصیلی متوسط و ۲ دانشجو ۰/۶ درصد پیشرفت تحصیلی نامطلوب داشته‌اند (جدول ۱). آزمون t مستقل نشان داد که بین میانگین نمره پیشرفت تحصیلی در افراد مجرد و متأهل تفاوت آماری معنی داری وجود دارد ($p=0/006$) به عبارتی میانگین پیشرفت تحصیلی در افراد متأهل از مجردها بالاتر بود.

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای پژوهش برحسب سطوح پیشرفت تحصیلی

پیشرفت تحصیلی	فراوانی مطلق	درصد فراوانی نسبی
نامطلوب	۲	۰/۶
متوسط	۱۷۷	۵۳/۶
مطلوب	۱۵۱	۴۵/۸
کل	۳۳۰	۱۰۰

۳۳۰ نفر وارد مطالعه شدند (۱۰۱ نفر تکنولوژی اتاق عمل، ۹۷ نفر علوم آزمایشگاهی، ۶۹ نفر هوشبری و ۶۳ نفر تکنولوژی پرستاری). ۲۰ نفر به علت میهمانی، انتقالی و نقص در پرسشنامه از مطالعه کنار گذاشته شدند.

ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات عبارت بودند از: پرسشنامه‌ای شامل دو بخش اطلاعات جمعیت‌شناختی و عوامل مرتبط (رشته تحصیلی، معدل دیپلم، سن، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت سکونت، سهمیه کنکور، وضعیت بومی، فاصله بین دیپلم تا قبولی در دانشگاه، وضعیت ترم، ردیف تولد، میزان تحصیلات پدر و مادر، شغل پدر و مادر، وضعیت اقتصادی، سابقه مشروطی، تعداد مشروطی) و پیشرفت تحصیلی بود.

پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴) دارای ۴۸ گویه است که روش نمره‌گذاری هر گویه آن براساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (هیچ = ۱، کم = ۲، تا حدی = ۳، زیاد = ۴ و خیلی زیاد = ۵) می‌باشد که ۱۱ سوال آن به صورت منفی و نمره‌گذاری آن برعکس محاسبه می‌شود. حداکثر امتیاز قابل کسب ۲۴۰ و حداقل امتیاز ۴۸ است. نمره‌ی پیشرفت تحصیلی ۴۸ تا ۱۱۲ در طبقه نامطلوب، ۱۱۳-۱۷۷ متوسط و ۱۷۸-۲۴۰ در طبقه مطلوب قرار گرفت. روایی پرسشنامه توسط مرادیان (۱۳۹۲) از طریق روایی محتوایی مورد تأیید قرار گرفته است و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شده است. پایایی پرسشنامه در مطالعه حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ($\alpha=0/92$) تأیید گردید. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها از طریق نرم‌افزار آماری SPSS.Ver.20 وارد شده و جهت تجزیه و تحلیل آن، از آمار توصیفی (توزیع فراوانی، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی) و برای تحلیل داده‌های کمی آزمون کولموگراف اسمیرنف برای تعیین نرمالیتی استفاده شد. کلیه متغیرهای کمی به جز فاصله دیپلم تا قبولی، معدل دیپلم و معدل کل از نرمالیتی برخوردار بودند. سپس برای مقایسه میانگین نمره پیشرفت تحصیلی در دو گروه از آزمون t مستقل و بیش از دو گروه از آنالیز واریانس یک‌طرفه و برای ارتباط فاصله دیپلم تا قبولی، معدل دیپلم و

جدول ۲: مقایسه میانگین نمره پیشرفت تحصیلی براساس شغل پدر و وضعیت اقتصادی

پیشرفت تحصیلی	انحراف معیار $\pm$ میانگین	نتیجه آنالیز واریانس یک‌طرفه
شغل پدر	کارمند ۱۶۴/۳۸ $\pm$ ۲۷/۱۹	F=۱/۹۹
	آزاد ۱۵۹/۷۷ $\pm$ ۲۹/۴۵	DF=۳
	بازنشسته ۱۵۰/۱۲ $\pm$ ۲۵/۷۸	P=0/008
وضعیت اقتصادی	سایر ۱۴۶/۲۹ $\pm$ ۲۲/۵۸	F=۳/۸۸
	مطلوب ۱۶۷/۷۰ $\pm$ ۱۵/۹۰	DF=۲
	متوسط ۱۵۶/۰۰ $\pm$ ۲۸/۵۳	P=0/021
	نامطلوب ۱۶۳/۱۴ $\pm$ ۳۲/۲۴	

آزمون تعقیب توکی نشان داد که بین وضعیت اقتصادی خوب و متوسط با پیشرفت تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p=0/041$).

جدول ۳: مقایسه میانگین نمره پیشرفت تحصیلی براساس رشته

متغیرها	انحراف معیار $\pm$ میانگین	نتیجه آزمون / آنالیز واریانس یک‌طرفه
علوم آزمایشگاهی	۱۶۵/۳۵ $\pm$ ۴۱/۲۱	F=۶/۶۰ DF=۳ P-value=0/001
تکنولوژی اتاق عمل	۱۶۲/۲۷ $\pm$ ۷۲/۷۴	
هوشبری	۱۴۸/۲۲ $\pm$ ۹۷/۲۸	
تکنولوژی پرستاسی	۱۵۹/۲۱ $\pm$ ۹۷/۳۱	

دانشجویان رشته تحصیلی بود. در مطالعه حاضر بین رشته تحصیلی با وضعیت تحصیلی رابطه معنی‌داری یافت شد، به‌طوری‌که در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی بیشترین نمره پیشرفت تحصیلی مربوط به رشته علوم آزمایشگاهی بود. نتایج مطالعه دلارام و همکاران نشان داد که بین رشته تحصیلی با مشروط‌شدن دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد که این نتایج با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد (۱۲). در صورتی‌که در مطالعه‌ای که بر روی دانشجویان علوم پزشکی گلستان انجام شد، نشان داد که رشته تحصیلی با افت تحصیلی دانشجویان ارتباط معنی‌داری ندارد. این نتایج با یافته‌های مطالعه حاضر مغایرت دارد (۱۳). شاید دلیل این ناهمخوانی به‌دلیل وجود فاکتورهای دیگری از قبیل تفاوت در رتبه کنکور افراد پذیرش شده در دو دانشگاه باشد.

هم‌چنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با جنسیت ارتباط آماری معنی‌داری وجود ندارد، با وجود این‌که نمره پیشرفت تحصیلی در آقایان بیشتر بود ولی از لحاظ آماری تفاوت معنی‌داری بین زن و مرد نبود. این نتیجه با یافته‌های تحقیقات شکورنیا و دلارام هم‌خوانی دارد (۱۲، ۱۴). اما نتایج برخی مطالعات دیگر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با جنسیت ارتباط معنی‌داری وجود دارد (۱۵-۱۷) که با نتایج مطالعه حاضر مطابقت ندارد. لذا ممکن است شرایط محیطی و جو دانشگاهی دلیل این تفاوت در نتایج باشد.

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که بین پیشرفت تحصیلی با محل سکونت اختلاف معنی‌داری وجود ندارد. این نتیجه با یافته‌های تحقیقات دلارام و همکاران (۱۲)، ابراهیم زاده و همکاران (۱۵) و ناصح و همکاران (۱۷) هم‌خوانی دارد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با وضعیت تأهل تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد، بدین‌صورت

جدول شماره دو آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه نشان داد که بین میانگین نمره پیشرفت تحصیلی براساس شغل پدر تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد. آزمون تعقیب توکی نشان داد که بین دو گروه کارمند با گروه بازنشسته ($p=0/008$) و آزاد با گروه بازنشسته ($0/080$) اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. هم‌چنین بین گروه کارمند و آزاد و بین گروه سایر مشاغل با هیچ‌کدام از گروه‌ها اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. نتایج تحلیل داده‌ها براساس آزمون آنالیز واریانس نشان داد که میانگین پیشرفت تحصیلی در سطوح مختلف وضعیت اقتصادی تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد. هم‌چنین نتایج نتایج آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه نشان داد که بین نمره پیشرفت تحصیلی براساس رشته‌های مختلف دانشکده پیراپزشکی تفاوت آماری معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۳). بالاترین پیشرفت تحصیلی مربوط به رشته علوم آزمایشگاهی با میانگین و انحراف معیار $165/41 \pm 35/21$ و پایین‌ترین نمره پیشرفت تحصیلی مربوط به رشته هوشبری با میانگین و انحراف معیار $148/22 \pm 97/28$ بود ($p=0/001$). (جدول ۳).

دلیل نرمال نبودن توزیع سه متغیر کمی "فاصله دیپلم تا قبولی، معدل دیپلم و معدل کل" از ضریب همبستگی اسپرمن استفاده شد. نتایج نشان داد که بین فاصله دیپلم تا قبولی در دانشگاه با پیشرفت تحصیلی رابطه معکوس معنی‌داری ($r=-0/142$, $p=0/010$) و بین معدل کل و پیشرفت تحصیلی ارتباط مستقیم معنی‌داری ($p=0/044$) وجود دارد (جدول ۴).

جدول ۴: ارتباط بین متغیرهای کمی و پیشرفت تحصیلی در

واحدهای پژوهش

متغیر کمی	ضریب همبستگی اسپرمن - براون
فاصله دیپلم تا قبولی	$r=-0/142$ $p=0/010$
معدل دیپلم	$r=-0/077$ $p=0/113$
معدل کل	$r=0/111$ $p=0/044$

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که اکثریت دانشجویان وضعیت تحصیلی متوسطی دارند. نتایج مطالعه باکویی و همکاران نیز نشان داد که اکثریت دانشجویان (۷۶/۳ درصد) دارای وضعیت تحصیلی متوسطی بودند (۷).

هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد که برخی از عوامل فردی و آموزشی ارتباط معنی‌داری با وضعیت تحصیلی دانشجویان دارند. یکی از عوامل مرتبط با وضعیت تحصیلی

که متأهل‌ها از پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردار بودند. این یافته با نتایج مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی اهواز انجام شد، هم‌راستا است. با این وجود، نتایج برخی مطالعات دیگر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با وضعیت تأهل ارتباط معنی‌داری وجود ندارد (۱۲، ۱۳) که این یافته با نتایج مطالعه حاضر مغایرت دارد. شاید دلیل این تفاوت در جامعه مورد مطالعه و روش کار در این مطالعات با مطالعه حاضر باشد. مطالعه دلارام در ۴ دانشکده و در طول دو ترم تحصیلی بوده است و مطالعه رحیمی بر روی تعداد کم‌تر دانشجوی (۱۵۰ نفر) در دانشکده بهداشت انجام شده و معیارهای افت تحصیلی آن با مطالعه حاضر متفاوت است.

هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن بود که بین پیشرفت تحصیلی با سهمیه قبولی اختلاف معنی‌داری وجود ندارد. این نتیجه با یافته‌های برخی تحقیقات (۱۶-۱۸) مطابقت دارد. اما در مطالعه رحیمی بردنجانی سهمیه قبولی در دانشگاه اثر معنی‌دار بر افت تحصیلی دانشجویان داشته است که با مطالعه حاضر ناهمخوان است. شاید دلیل این تفاوت در نتایج، متفاوت بودن سهمیه قبولی در دو دانشگاه باشد.

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که با وجود این‌که نمره پیشرفت تحصیلی در غیربومی نسبت به بومی‌ها پایین‌تر است و میانگین بومی‌های شهرستانی از همه بالاتر بود، اما بین پیشرفت تحصیلی با وضعیت بومی، ارتباط آماری معنی‌داری وجود ندارد. به نظر می‌رسد عوامل قوی‌تری بر پیشرفت تحصیلی تأثیرگذار می‌باشد. هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با فاصله بین دیپلم تا قبولی در دانشگاه تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد. لذا می‌توان گفت که دانشجویانی که بعد از گرفتن دیپلم وارد دانشگاه می‌شوند احتمالاً به‌خاطر پیوستگی و فاصله نگرفتن بین درس و دانشگاه از پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردارند. نتایج مطالعات دلارام و سید مجیدی نشان داد که فاصله قبولی در دانشگاه با مشروط شدن دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد که این نتایج با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد (۱۲، ۱۹). اما نتایج مطالعه رحیمی در دانشگاه علوم پزشکی گلستان نشان داد که بین سهمیه قبولی با افت تحصیلی دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود ندارد که این نتایج با یافته‌های مطالعه حاضر مغایرت دارد (۱۳).

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که بین پیشرفت تحصیلی با تحصیلات والدین تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. این نتیجه با مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شد،

همخوانی دارد (۱۹). با این‌وجود در نتایج برخی مطالعات دیگر نیز بین پیشرفت تحصیلی با تحصیلات والدین معنی‌داری گزارش گردیده است (۱۳، ۱۴، ۱۸) که با نتایج مطالعه حاضر مغایرت دارد. طبق مطالعات مختلف و مطالعه حاضر تحصیلات والدین در برخی موارد باعث پیشرفت تحصیلی و در برخی موارد بی‌تأثیر می‌باشد. به نظر می‌رسد این موضوع نیاز به بررسی بیشتری دارد.

نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن بود که بین پیشرفت تحصیلی با شغل پدر، تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد. نتایج مطالعه صفاوید و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی گلستان نشان داد که بین شغل پدر با افت تحصیلی دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود ندارد که این یافته با نتایج مطالعه حاضر مطابقت ندارد (۱۶). نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی با وضعیت اقتصادی اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. به این‌صورت که دانشجویان طبقه متوسط، پیشرفت تحصیلی پایین‌تری داشتند. این نتیجه با یافته‌های تحقیقات رحیمی و همکاران (۱۳)، ناصح و همکاران (۱۷)، لطفی و همکاران (۲۰) همخوانی دارد. آنان نیز نشان دادند که بین وضعیت اقتصادی با پیشرفت تحصیلی آنان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ولی در مطالعه شکورنیا وضعیت اقتصادی اثر معنی‌دار بر مشروط‌شدن و انگیزه تحصیلی دانشجویان نداشته است (۱۴).

ارتقای کیفیت آموزش در تمام دنیا در راس برنامه‌های توسعه آموزشی قرار دارد با توجه به این‌که دانشجویان سرمایه‌های کشور محسوب می‌شوند و در آینده چرخ جامعه به‌وسیله آن‌ها می‌چرخد در راستای تقویت بنیه علمی و جهت شکوفایی توانمندی آموزشی، فرهنگی جوانان بایستی برنامه‌ای برای تربیت نیروی انسانی ماهر و با تجربه تلاش نمود. با توجه به نتایج مطالعه حاضر وضعیت تحصیلی اکثریت دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در سطح متوسط قرار داشت. از آن‌جاکه وضعیت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی تأثیر مستقیم بر عملکرد آن‌ها و در نتیجه سلامت بیماران و اقدامات درمانی دارد، در جهت بهبود روند تحصیلی اقلیت دانشجویان نیز بایستی برنامه‌ریزی شده و آن‌ها را به وضع مطلوب رساند. لذا شناخت به موقع عوامل مرتبط با وضعیت تحصیلی می‌تواند چالش‌های آموزش در دانشکده‌ها را بهبود بخشد و با انجام اقدامات پیشگیرانه از افت تحصیلی دانشجویان جلوگیری نمود. لذا می‌توان با عنایت به عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی تمهیداتی را فراهم نمود من جمله

پیشرفت تحصیلی و به‌طور ویژه بررسی ارتباط جو آموزشی با پیشرفت تحصیلی، بررسی ارتباط انگیزه و علایق دانشجویان با پیشرفت تحصیلی می‌باشد.

قدردانی

با تشکر از معاونت محترم پژوهشی که ما را در انجام این طرح و تأمین هزینه‌های مالی مساعدت نمودند. هم‌چنین از کلیه دانشجویانی که در این پژوهش شرکت کردند و با حوصله و دقت پرسشنامه را تکمیل نمودند، صمیمانه تشکر می‌گردد.

در زمینه تفاوت رشته‌های تحصیلی، بازار کار و آینده شغلی افراد کارگاه‌های آموزشی برگزار نمود. هم‌چنین در جهت فراهم نمودن ازدواج‌های دانشجویی و آسان گام برداشت. با توجه به نتایج مطالعات قبلی و مطالعه حاضر به نظر می‌رسد بایستی به عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی در بعد بسیار وسیع‌تری پرداخته شده و در همین راستا متاآنالیز مطالعات موجود برای نتیجه‌گیری کلی می‌تواند مفید باشد. در این مطالعه بر طبق هدف مطالعه محدودیت پژوهشی خاصی وجود نداشت. پیشنهادات برای مطالعات آینده شامل بررسی وضعیت عوامل و فاکتورهای آموزشی مرتبط با

References

- 1- Maghsoudi SH, Rahimi Mohseni M, Emami Sigharoodi A, kazemnejad E. [Relationship between identity style and academic status of Guilan University of Medical Sciences]. journal of holistic nursing and midwifery 2015; 25 (76): 24- 32. [Persian]
- 2- Nazari R, Sharifnia SH. [Investigating the Causes of Nursing Student Drop Out]. Journal of Babol University Of Medical Sciences 2010; 12 (5): 90- 4. [Persian]
- 3- Loloie M, Haghdooost AA, Bazrafshan A, Okhovati M, Mokhtari AM, Zare M. [Factors Affecting Undergraduate Students Academic Failure in Kerman University of Medical Sciences, Iran: A Case-Control Study]. Strides in Development of Medical Education 2017; 13 (5): 505- 14. [Persian]
- 4- Roudbari M, Ahmadi A, Ebadifard F. [Associated factors with academic achievement among medical students of Tehran University of Medical Sciences (hemmat pardis): in years 2009-2010]. Journal of Teb va Tazkie 2017; 19 (3): 37- 48. [Persian]
- 5- Fakharian E, Tagharrobi Z, Mirhoseini F, Rasoulinejad SA, Akbari H, Ameli H. [Academic performance of medical alumni of Kashan University of medical sciences and its related factors]. J Edu Strategy 2009; 2 (2): 51- 57. [Persian]
- 6- Emamghorashi F, Heydari S, Najafipour S. [Evaluation of effecting factors on educational status of medical student]. Journal of Babol Univ Med Sci 2010; 12 (1): 40- 45. [Persian]
- 7- Bakouee F, Kheyrkhah F, salmlian H, Omidvar SH. [Investigating the effective factors on the educational status of midwifery students in Babol University of Medical Sciences]. Strides in Development of Medical Education 2010; 7 (1): 44-50. [Persian]
- 8- Abhari A, Sarrani Gh. [Psychological evaluation of enrolled medical college student: a predicting measure of academic underachievement]. Tehran Univ Med J 1998; 56 (1): 62- 68. [Persian]
- 9- Farshidfar M, Hassanzadeh A. [Comparing demographic, personality and attitude characteristics of students with academic failures in Isfahan University of Medical Sciences]. JRes Med Sci 1998; 4 (2): 222- 226. [Persian]
- 10- Raoufi M, Sadaghat K, Hanae J, Khodadadi Kh, Nazari M, Pouzesh Sh, et al. [Effective familial- individual factors on drop out of the student of Tabriz University of Medical Sciences and Health services]. J Tabriz Uni Med Sci 2008; 29 (4): 113- 115 [Persian]
- 11- Moniri R, Ghalebтарash H, Mussavi GH. [The reasons of educational failure among paramedical students in kashan University of Medical Sciences]. Iranian JMed Edu 2006; 6 (1): 135-140. [Persian]

- 12- Delaram M, Aein F, Forouzandeh N. [The effective factors on drop out in students of shahr-e-kurd University of Medical Sciences]. *Hormozgan Med J* 2012; 16 (2): 172- 163. [Persian]
- 13- Rahimi Pardanjani S, Heshmati H, Moghadam Z. [The study of frequency and effective factors in academic failure of students living in dormitories of paramedical and health schools of Golestan University of Medical Sciences in the academic year 2011-2012]. *Sci Quart Torbat Heydariyeh Uni MedSci* 2014; 2 (1). 16-28. [Persian]
- 14- Shakurnia AH, Tula M, Eslami M, Elhampour H. [Educational variables and psychological characteristics of students as predictors of probation in Ahwaz Jenny Shapur Uni Med Sci]. *Iranian J Edu Med Sci* 2019; 19 (39): 370- 359. [Persian]
- 15- Ebrahimzadeh F, Ghorbani M, Naserian J, Mardani M. [Incidence of academic failure and related factors in Lorestan University of Medical Sciences]. *Yafteh* 2017; 17 (4): 14-24. [Persian]
- 16- Safavid SZAlA, Rostami B, Moin Z, Rostami H, Fakoor E. [Investigating the factors related to the educational status of pharmacy students of Zanjan University of Medical Sciences during 2006-2010]. *J Edu DevelopMed Sci* 2017; 10 (25): 58- 51. [Persian]
- 17- Naseh L, DehkordiMardanian L, Naseh H. [Investigation of Educational Motivation and Its Related Factors in Students of Shahrekord University of Medical Sciences]. *J Yazd Med Edu Res Development Center* 2017; 12 (1- 2): 39-27. [Persian]
- 18- Pourbandbani MI, Naderi Shad Sh, KobraeiAbkenar F, GholamiChabaki B. [The study of academic failure and some related factors from the perspective of students of Gilan University of Medical Sciences]. *Res Med Edu* 2017; 9 (3): 65- 72. [Persian] [DOI:10.29252/rme.9.3.73]
- 19- Seyed Majidi M, Babaei N, Adyani SM, Bijani A. [Investigating individual factors affecting the educational status of dental students of Babool Uni MedSciences. Center for the Study and Development of Medical Education of Babol University of Medical Sciences]. *Bi-quart J Med Edu* 2015; 4 (1): 43- 36. [Persian]
- 20- Lotfi MH, Watani Sotoudeh J, Heidari MR. [Investigating the 5-year educational status of control and self- sacrificing students of Shahid Sedoughi University of Medical Sciences and Health Services in Yazd and comparing it with non-control students of the university]. *J Yazd Center for the Study and Development of Medical Education* 2016; 11 (3): 246- 233. [Persian]